

KOSOVO SPECIALIST CHAMBERS
DHOMAT E SPECIALIZUARA TË KOSOVËS
SPECIJALIZOVANA VEÇA KOSOVA

Predmet: KSC-BC-2020-05

Tužilac protiv Saljiha Mustafe

Rešava: Pretresni panel I

sudija Mapi Felt-Folja, predsedavajući sudija

sudija Roland Dekers

sudija Žilber Biti

sudija Vladimir Mikula, rezervni sudija

Sekretar: Fidelma Donlon

Datum: 10. septembar 2021.

Jezik: engleski

Stepen tajnosti: javno

**Javna redigovana verzija odluke po zahtevu odbrane za ukidanje mere izdvajanja
i izmenu drugih mera izrečenih Saljihu Mustafi**

Prima:

Specijalizovani tužilac

Džek Smit

Branilac optuženog

Julijus von Bone

Sekretarijat

Fidelma Donlon

Upravnik pritvorske jedinice

Zastupnik žrtava

Ani Pjus

PRETRESNI PANEL I (u daljem tekstu: panel), donosi odluku po zahtevu odbrane za ukidanje mere izdvajanja i izmenu drugih mera izrečenih Saljihu Mustafi.

I. TOK POSTUPKA

1. Dana 2. avgusta 2021, na zahtev Specijalizovanog tužilaštva (u daljem tekstu: tužilaštvo),¹ panel je doneo „Odluku po zahtevu specijalizovanog tužilaštva za izricanje mere izdvajanja i drugih mera“ (u daljem tekstu: odluka o izdvajanju) u kojoj je utvrdio relevantne principe za meru izdvajanja i druge mere koje se u pritvoru primenjuju na Saljiha Mustafu (u daljem tekstu: g. Mustafa ili optuženi).²
2. Dana 27. avgusta 2021, odbrana je podnela „Zahtev odbrane za ukidanje mere izdvajanja i izmenu drugih mera izrečenih Saljihu Mustafi“ (u daljem tekstu: zahtev odbrane).³
3. Dana 1. septembra 2021, po nalogu panela,⁴ sekretar je podneo „Podnesak Sekretarijata o izvodivosti mera koje je odbrana zatražila na osnovu naloga Pretresnog panela I (F00173)“.⁵

¹ KSC-BC-2020-05, F00133, specijalizovani tužilac, *Prosecution's request for segregation and other measures /Zahtev Specijalizovanog tužilaštva za izricanje mere izdvajanja i drugih mera/*, 11. jun 2021, poverljivo i ex parte. Poverljiva redigovana verzija podneta je 14. juna 2021, F00133/CONF/RED.

² KSC-BC-2020-05, F00162, Pretresni panel I, *Decision on Specialist Prosecutor's request for segregation and other measures /Odluka o zahtevu Specijalizovanog tužilaštva za izricanje mere izdvajanja i drugih mera/*, 2. avgust 2021, poverljivo i ex parte. Poverljiva redigovana verzija te odluke podneta je 18. avgusta 2021, F00162/CONF/RED.

³ KSC-BC-2020-05, F00172, odbrana, *Defence request for termination of imposed segregation and modification of other measures on Salih Mustafa /Zahtev odbrane za ukidanje mere izdvajanja i izmenu drugih mera izrečenih Saljihu Mustafi/*, 27. avgust 2021, poverljivo.

⁴ KSC-BC-2020-05, F00173, Pretresni panel I, *Order for submissions by the Registrar on the "Defence request for termination of imposed segregation and modification of other measures on Salih Mustafa" and varying the time limits for responses and replies /Nalog za izjašnjenje Sekretarijata o „Zahtevu odbrane za ukidanje mere izdvajanja i izmenu drugih mera izrečenih Saljihu Mustafi“ i o skraćanju roka za podnošenje odgovora i replika/* (u daljem tekstu: nalog o skraćanju roka), 30. avgust 2021, poverljivo, stav 7(b).

⁵ KSC-BC-2020-05, F00179, sekretar, *Registry Submissions on the Feasibility of Measures Sought by the Defence Pursuant to Trial Panel I's Order (F00173) /Podnesak Sekretarijata o izvodivosti mera koje je odbrana*

4. Dana 1. septembra 2021, po nalogu panela,⁶ tužilaštvo i zastupnik žrtava podneli su svoja izjašnjenja o zahtevu.⁷

5. Dana 3. septembra 2021, odbrana je podnela „Odgovor odbrane na izjašnjenja drugih učesnika u postupku o zahtevu odbrane za ukidanje mere izdvajanja i izmenu drugih mera izrečenih Saljihu Mustafi“.⁸

II. ARGUMENTACIJA STRANA U POSTUPKU

6. Kad je reč o režimu izdvajanja koji se sada primenjuje, odbrana tvrdi da g. Mustafa u ovom trenutku ni sa kim nema mogućnost da ostvari kvalitetan kontakt, budući da su sva lica sa kojima ima priliku da komunicira službenici Pritvorske jedinice Specijalizovanih veća, koji obavljaju svoj posao i ne upuštaju se u stvarnu komunikaciju sa optuženim, a osim toga sa njim nemaju ničeg zajedničkog.⁹ Odbrana dalje iznosi da se g. Mustafi, ako mera izdvajanja ostane na snazi, mora omogućiti da ostvaruje kontakt sa drugim ljudima sa kojima ima nečeg zajedničkog.¹⁰ Odbrana takođe navodi [BRISANO], što otežava pripreme za predstojeće suđenje, budući da

zatražila na osnovu naloga Pretresnog panela I (F00173)/ (u daljem tekstu: podnesak Sekretarijata), 1. septembar 2021, poverljivo.

⁶ Nalog o skraćenju roka, stav 7(a).

⁷ KSC-BC-2020-05, F00180, specijalizovani tužilac, *SPO response to the Defence request for termination of segregation and modification of other measures* /Odgovor tužilaštva na zahtev odbrane za ukidanje mere izdvajanja i izmenu drugih mera izrečenih Saljihu Mustafi/ (u daljem tekstu: odgovor tužilaštva), 1. septembar 2021, poverljivo; F00183, zastupnik žrtava, *Corrected Version of Victims' Counsel Submission on the Order for submissions by the Registrar on the "Defence request for termination of imposed segregation and modification of other measures on Salih Mustafa" and varying the time limits for responses and replies* /Ispravljena verzija izjašnjenja zastupnika žrtava o Nalogu za izjašnjenje Sekretarijata o „Zahtevu odbrane za ukidanje mere izdvajanja i izmenu drugih mera izrečenih Saljihu Mustafi“ i o skraćenju roka za podnošenje odgovora i replika/ (u daljem tekstu: odgovor zastupnika žrtava), 1. septembar 2021, poverljivo.

⁸ KSC-BC-2020-05, F00186, odbrana, *Defence response to submissions made by other participants regarding the Defence's request for termination of imposed segregation and modification of other measures on Salih Mustafa* /Odgovor odbrane na izjašnjenja drugih učesnika u postupku o zahtevu odbrane za ukidanje mere izdvajanja i izmenu drugih mera izrečenih Saljihu Mustafi/ (u daljem tekstu: replika odbrane), 3. septembar 2021, poverljivo.

⁹ Zahtev odbrane, stavovi 2-4.

¹⁰ Zahtev odbrane, stav 7.

mere koje su određene g. Mustafi čine glavnu temu svakog njegovog razgovora sa braniocima.¹¹ Odbrana zbog toga traži da se mere izdvajanja ukinu.¹²

7. U slučaju da mere izdvajanja ne budu ukinute, odbrana traži da se izmene mere koje se odnose na telefonske pozive i posete.¹³ Kad je reč o telefonskim pozivima, odbrana tvrdi da sadašnji režim, kojim se g. Mustafi odobrava da obavi jedan (1) telefonski poziv dnevno sa svojim bliskim rođacima, kojih u ovom trenutku ima troje, i to samo radnim danima, u maksimalnom trajanju od 30 minuta po pozivu, nije dovoljan, [BRISANO], kao i na njegovu sposobnost da se pripremi za suđenje.¹⁴ Imajući to u vidu, odbrana traži da se g. Mustafi odobri isti broj telefonskih poziva koji mu je bio dozvoljen pre određivanja sadašnjih mera, to jest više poziva u toku dana, kad god to g. Mustafi odgovara, kao i da mu pozivi budu dozvoljeni i preko vikenda.¹⁵

8. Kad je reč o posetama (bilo fizičkim ili putem video-veze), odbrana iz istih razloga iznosi da sadašnji režim dopušta 10 poseta mesečno, što nije dovoljno, i da broj poseta treba povećati na najmanje 20 mesečno.¹⁶

9. Na kraju, odbrana traži da se za g. Mustafu organizuje veći broj sportskih i drugih aktivnosti u kojima bi učestvovalo više od dva lica, kako bi se g. Mustafi omogućilo da ima kontakte sa drugim ljudima.¹⁷

10. Tužilaštvo tvrdi da definicija kvalitetnog kontakta koju odbrana navodi ne odražava standarde koje je postavio Evropski sud za ljudska prava (ESLjP).¹⁸ Tužilaštvo osim toga primećuje da je optuženom sada dozvoljeno da se sastaje sa tri

¹¹ Zahtev odbrane, stav 8.

¹² Zahtev odbrane, stav 28.

¹³ Zahtev odbrane, stav 28.

¹⁴ Zahtev odbrane, stavovi 10-18.

¹⁵ Zahtev odbrane, stavovi 15, 19.

¹⁶ Zahtev odbrane, stavovi, 22, 24.

¹⁷ Zahtev odbrane, stav 26.

¹⁸ Odgovor tužilaštva, stav 6.

člana porodice; da ima pristup televiziji i da su mu dostupni sportski i rekreativni sadržaji, biblioteka, soba za duhovne obrede, kao i časovi nastave; obilaze ga službenici Pritvorske jedinice i ima redovne sastanke sa svojim timom odbrane, u kome je i dvoje govornika albanskog jezika.¹⁹ Tužilaštvo stoga smatra da g. Mustafa ima kvalitetne kontakte sa drugim ljudima i da sadašnji režim izdvajanja treba da ostane na snazi.²⁰

11. Kad je reč o traženim izmenama režima komunikacija, tužilaštvo iznosi da je postojeći režim u skladu sa (Evropskom) konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: EKLJP ili Konvencija), ali prepušta panelu i Sekretarijatu da ocene da li su tražene izmene izvodive, s tim da kontakti optuženog ne treba da ugroze opšti koncept definisan u odluci o izdvajanju, posebno kad je reč o nadzoru komunikacija.²¹

12. Zastupnik žrtava ponavlja da je potrebno obezbediti zaštitu žrtvama koje učestvuju u postupku i iznosi da bi ukidanje mere izdvajanja ugrozilo mere zaštite odobrene zbog tekućeg obelodanjivanja materijala.²² Shodno tome, zastupnik žrtava traži da režim izdvajanja ostane na snazi.²³

13. Što se tiče drugih izmena koje odbrana traži, a imajući u vidu da su po mišljenju sekretara tražene izmene izvodive, zastupnik žrtava se ne protivi da one budu odobrene.²⁴

14. Odbrana u replici ponavlja svoje argumente iznete u zahtevu i tvrdi da sadašnji režim telefonskih poziva i video poseta u praksi ne zadovoljava potrebe g. Mustafe i njegove porodice.²⁵ Odbrana konkretno navodi da će za g. Mustafi, kada suđenje

¹⁹ Zahtev odbrane, stav 7.

²⁰ Odgovor tužilaštva, stavovi 2, 10

²¹ Odgovor tužilaštva, stavovi 2, 9.

²² Odgovor zastupnika žrtava, stav 5.

²³ Odgovor zastupnika žrtava, stav 9.

²⁴ Odgovor zastupnika žrtava, stav 8.

²⁵ Replika odbrane, stavovi 3-21.

počne, biti teško da prima video posete ili vodi telefonske razgovore tokom radnog vremena u danima kada se održavaju zasedanja. Zbog toga bi te vidove komunikacije trebalo dozvoliti preko vikenda ili posle radnog vremena do kasnih večernjih sati (20:00 časova).²⁶

15. Sekretar iznosi da su izvodive sledeće izmene: (i) [BRISANO] ; i (ii) da se primeni mera aktivnog nadzora na [BRISANO] poseta mesečno (bilo fizičkih, putem video-veze, ili njihove kombinacije).²⁷

III. MERODAVNO PRAVO

16. Panel upućuje na član 22(2) Ustava Republike Kosovo, članove 3 i 8 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, članove 3(2), 23(1), 40(2) i (6) Zakona br. 05/L053 o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu (u daljem tekstu: Zakon) i pravila 56(6) i 116(4)(d) Pravilnika o postupku i dokazima pred Specijalizovanim većima Kosova (u daljem tekstu: Pravilnik).

IV. ANALIZA

17. Panel najpre konstatuje da se odbrana, kako se čini, ne oslanja na dostupna pravna sredstva predviđena Zakonom i Pravilnikom, a to su pre svega odobrenje za ulaganje žalbe, prema članu 45(2) Zakona i pravilu 77 Pravilnika (za šta je rok već istekao); ili zahtev za ponovno razmatranje, prema pravilu 79 Pravilnika.

18. Prema shvatanju panela, odbrana traži, na osnovu stavova 30 i 41 odluke o izdvajanju, ukidanje ili izmenu izrečenih mera zbog načina na koji te mere, kako se tvrdi, utiču na optuženog, iako nije navela da je to osnov po kome podnosi svoj zahtev. Odbrani se nalaže da u budućim izjašnjenjima uvek navede pravni osnov, jer nije panel dužan da utvrđuje pravni osnov zahteva koje ulažu strane ili učesnici u postupku.

²⁶ Replika odbrane, stav 20.

²⁷ Podnesak Sekretarijata, stavovi 7-8, 11, 15.

19. Što se pak tiče zahteva da se ukine sadašnji režim izdvajanja, panel smatra da odbrana nije pokazala da su razlozi zbog kojih je panel odredio mere koje su na snazi prestali da postoje, niti da su se promenili u meri koja bi opravdavala ukidanje postojećeg režima. S tim u vezi, panel podseća da u vreme kada je tužilaštvo podnelo zahtev za izdvajanje i druge mere odbrana nije iznela nikakve argumente kojima bi se protivila zahtevu tužilaštva. Slično tome, odbrana nije tražila odobrenje za ulaganje žalbe na odluku o izdvajanju. Panel pored toga konstatuje da odbrana u svom zahtevu nije osporavala da postoji opasnost od nezakonitog širenja poverljivih informacija u vezi sa zaštićenim svedocima tužilaštva, što je i navelo panel da naloži izdvajanje g. Mustafe.²⁸

20. Panel osim toga ima u vidu tvrdnju odbrane da [BRISANO], zaključak zasnovan na razgovoru između branilaca i njihovog klijenta. Međutim, panel takođe konstatuje da ova tvrdnja nije potkrepljena [BRISANO]. S tim u vezi, panel naglašava da i odluka o izdvajanju²⁹ i Pravilnik o pritvoru³⁰ propisuju da zavodski lekar Pritvorske jedinice redovno obilazi optuženog, bez obzira da li on to traži ili ne, i da treba preduzeti odgovarajuće mere ako se uslovi pritvora odraze na njegovo fizičko ili psihičko zdravlje. [BRISANO]. Radi se pre o tome da je optuženi nezadovoljan zbog toga što su mu nedavno određeni stroži uslovi pritvora, što je neizbežna posledica svake odluke kojom se pritvorenici određuju restriktivne mere izdvajanja ili ograničavanja komunikacije. Panel na kraju podseća da je fizičko i psihičko stanje pritvorenika samo jedan od faktora koje je panel dužan da uzme u obzir prilikom odlučivanja o uslovima pritvora g. Mustafe.³¹

21. Panel takođe smatra da je definicija kvalitetnog kontakta sa drugim ljudima koju odbrana navodi, i na kojoj se zahtev odbrane temelji, manjkava. Omogućavanje

²⁸ Odluka o izdvajanju, stav 23.

²⁹ Odluka o izdvajanju, stav 28.

³⁰ V. Pravilo 31, KSC-BD-08-Rev1, sekretar, Uputstvo Sekretarijata za rad: Pravilnik o pritvoru, 23. septembar 2020, javno.

³¹ V. Odluku o izdvajanju, stavove 15, 19, 20-29.

kontakta sa drugim ljudima ne zahteva da to budu kontakti sa licima koja govore isti jezik ili potiču iz istog miljea kao i optuženi. Naprotiv, kategorija kvalitetnog kontakta mora biti široko shvaćena, kao mogućnost interakcije između optuženog i drugih lica. S tim u vezi, panel smatra da g. Mustafa u ovom trenutku ima na raspolaganju dovoljno široke i raznolike mogućnosti interakcije sa drugim ljudima. Te interakcije obuhvataju kontakte sa članovima porodice koji za to imaju odobrenje, članovima njegovog tima odbrane (među kojima je i dvoje govornika albanskog), kao i sa trenerima prilikom rekreativnih aktivnosti koje se organizuju u Pritvorskoj jedinici. Kad je reč o svakodnevnim interakcijama optuženog sa službenicima Pritvorske jedinice (pripadnicima obezbeđenja i zdravstvene službe), iako oni obavljaju svoje profesionalne funkcije, interakcija sa njima ipak pruža optuženom priliku da ostvari kvalitetan kontakt sa drugim ljudima, u okviru režima koji postoji u pritvoru. Kada se svi ti različiti vidovi komunikacije sagledaju zajedno, panel smatra da oni zadovoljavaju standarde koje je Evropski sud za ljudska prava utvrdio prilikom ocenjivanja sličnih situacija,³² pa prema tome ni postojeći režim izdvajanja nije nesaglasan sa članom 3 Konvencije. Panel ovde podseća da ocena o tome da li mera izdvajanja predstavlja kršenje člana 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima zavisi od niza faktora, a ne samo od toga koliko kontakta pritvorenik ima sa drugim ljudima i kakvog to uticaja ima na njega. Kao što je detaljno opisano u odluci o izdvajanju, ti faktori obuhvataju uslove pritvora, stepen socijalne i senzorne izolacije, dužinu izdvojenosti, cilj koji se želi ostvariti, dejstvo koje to ima na predmetno lice, proceduralne mehanizme koji se primenjuju kako bi se garantovala dobrobit pritvorenika, kao i srazmernost mere koja se izriče, uključujući mere koje se primenjuju kako bi se obezbedilo njegovo ili njeno dobro fizičko i psihičko stanje.³³

22. Kad je reč o zahtevu da se izmeni režim telefonskih poziva i poseta koji je na snazi, iz istih razloga koji su navedeni gore, u stavovima 19-20, panel nije uveren da sadašnja

³² V. ECtHR, *Rohde v. Denmark*, no. 69332/01, [Judgment](#), 21. jul 2005, stav 97.

³³ V. Odluku o izdvajanju, stav 15 i citirane izvore.

ograničenja, koja su na snazi manje od mesec dana, imaju takvo dejstvo na g. Mustafu da to opravdava bilo kakvu njihovu izmenu, a kao što je gore napomenuto, drugi razlozi, izloženi u odluci o izdvajanju, i dalje važe i govore u prilog tome da sadašnji režim treba da ostane na snazi.³⁴ Međutim, panel prihvata da će optuženom, s obzirom na skorašnji početak suđenja, biti u praktičnom pogledu teško izvodljivo da obavlja telefonske razgovore u dane zasedanja, budući da je u sadašnjem režimu odobreno da se telefonski razgovori obavljaju samo u radno vreme od ponedjeljka do petka.³⁵

23. Panel stoga smatra da treba da odobri obavljanje telefonskih razgovora do 20:00 časova u dane zasedanja, a takođe proširuje odobrenje za obavljanje telefonskih razgovara i na subotu i nedelju, između 10:00 i 17:00 časova. Maksimalna dužina telefonskih poziva (30 minuta), kao i njihov broj (jedan dnevno) ostaju nepromenjeni. U dane kada se zasedanja u sudu ne održavaju, obavljanje telefonskih razgovora se odobrava samo u radno vreme. Osim toga, panel podseća da odluka o izdvajanju ne zabranjuje da se 10 odobrenih mesečnih poseta održavaju tokom vikenda.³⁶ Prema tome, odobrene posete mogu se održavati i u dane vikenda, kako bi se izašlo u susret potrebama g. Mustafe i njegove porodice. Iz istih razloga koji su navedeni za telefonske pozive, odobrava se da posete koje se održavaju u dane zasedanja mogu trajati do 20:00 časova.

24. I na kraju, što se tiče zahteva da se g. Mustafi obezbedi više sportskih i drugih aktivnosti, panel konstatuje da Sekretarijat već uveliko radi na tome³⁷ da pronade nove mogućnosti da angažuje dodatne ljude u aktivnostima koje se nude g. Mustafi, u skladu sa odlukom o izdvajanju³⁸ i Pravilniku o pritvoru.³⁹ Prema tome, nema potrebe da se panel angažuje po ovom pitanju.

³⁴ V. Odluku o izdvajanju, stavove 20-29.

³⁵ Odluka o izdvajanju, stav 37.

³⁶ Odluka o izdvajanju, stav 34.

³⁷ Podnesak Sekretarijata, stav 14.

³⁸ Odluka o izdvajanju, stav 28

³⁹ Pravilo 42(1) Pravilnika o Pritvoru.

V. [BRISANO]

25. Kad je reč o tvrdnjama odbrane da [BRISANO],⁴⁰ panel podseća da su [BRISANO], pod odgovarajućim nadzorom, koji se primenjuje u skladu s Pravilnikom o pritvoru i odlukom o izdvajanju.⁴¹

VI. DISPOZITIV

26. Iz navedenih razloga, panel **DELIMIČNO ODOBRAVA** zahtev, onako kako je izloženo u stavu 23 ove odluke.

/potpis na originalu/

**Sudija Mapi Felt-Folja,
predsedavajući sudija**

/potpis na originalu/

Sudija Žilber Biti

/potpis na originalu/

Sudija Roland Dekers

U petak, 10. septembra 2021.

U Hagu, Holandija.

⁴⁰ Zahtev odbrane, stav 18.

⁴¹ V. gore, stav 20.